

Κύπρου Γεώργιος: 1400 χρόνια Ακαθίστου Ὑμνου

[Αυτοκέφαλες Εκκλησίες](#) / [Εκκλησία της Κύπρου](#)

• Του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Κύπρου κ.κ. Γεωργίου

Ἡ Ἐκκλησία πάντα σεμνύνεται γιὰ τὸ πρόσωπο τῆς Θεοτόκου. Τὴν γεραίρει ἀκατάπαυστα καὶ τὴν τοποθετεῖ πάνω καὶ ἀπὸ ἀγγέλους καὶ ἀρχαγγέλους, στὸ μεθόριο τῆς Θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος.

Τὰ Χερουβὶμ καὶ τὰ Σεραφὶμ πετοῦν φοβισμένα γύρω ἀπὸ τὸν θρόνο τοῦ Θεοῦ. Μιὰ λειτουργικὴ μας εὐχή, ἀναφερόμενη σ' αὐτό, λέγει ὅτι: «Κύκλω ἐστῶτα καὶ περιπτάμενα, φόβῳ τῆς ἀπροσίτου δόξης κατακαλύπτεται». Γιὰ τὴν Παναγία, ὅμως, εἶναι γραμμένο στὴν Ἁγία Γραφή: «Παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου, ἐν ἱματισμῷ διαχρύσω, περιβεβλημένη, πεποικιλμένη». Περιβεβλημένη τὶς ἀρετές της σὰν ἄλλον πολύτιμο, χρυσοῦν, διάκοσμο, παρίσταται στὸν θρόνο τοῦ Θεοῦ.

Καὶ δὲν εἶναι ἀνεξήγητη αὐτὴ ἡ τιμὴ, ποὺ ἀπολαμβάνει ἀπὸ ὅλους μας ἡ Παναγία. Εἶναι μοναδικὴ καὶ ἀνεπανάληπτη ἡ θέση της στὸ ἀνθρώπινο γένος. Ἅγιοι καὶ μεγάλοι ὑπῆρξαν, ἀνὰ τοὺς αἰῶνες, πολλοί. Ὑπῆρξαν ἅγιοι, οἱ ὁποῖοι γιὰ τὴν πολλὴν ἀρετὴ τους δὲν γνώρισαν θάνατο, ἀλλὰ μεταφέρθηκαν ζῶντες στοὺς οὐρανοὺς, ὅπως ὁ προφήτης Ἡλίας καὶ ὁ δίκαιος Ἐνώχ. Ὑπῆρξαν ἄλλοι, ὅπως ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ποὺ ἔλεγαν συνειδητά: «ζῶ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός». Ἡ Παναγία, ὅμως, διαφέρει ἀπὸ ὅλους αὐτούς, καὶ θὰ διαφέρει καὶ θὰ

ὑπερέχει ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, πὺ θὰ περάσουν ἀπὸ τῆ γῆ μέχρι τῆ συντέλεια τῶν αἰώνων· γιατί εἶναι τὸ μοναδικὸ ἀνθρώπινο πρόσωπο, μὲ τὸ ὁποῖο ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς συνδέεται μὲ μιὰ μοναδικὴ καὶ ἀνεπανάληπτη σχέση. Γιὰ ὅλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ δημιουργός, ὁ σωτήρας, ὁ λυτρωτής, ὁ εὐεργέτης. Γιὰ τὴν Παναγία εἶναι ταυτόχρονα καὶ ὁ Υἱός. Μόνη αὐτὴ Τὸν ἐκυοφόρησε καὶ μόνη αὐτὴ ἐκπλήρωσε πλήρως τὸν σκοπό, γιὰ τὸν ὁποῖο δημιουργηθήκαμε, νὰ ἐνωθοῦμε, δηλαδή, μὲ τὸν Θεό. Στὸς ἐννέα μῆνες, πὺ ἐβάστασε τὸν Χριστὸ στὴν ἄχραντη γαστέρα της, οἱ βιολογικὲς της λειτουργίες ταυτίστηκαν μὲ τὲς βιολογικὲς λειτουργίες τοῦ Υἱοῦ της.

Κατὰ τὴν Ὑμνολογία μας, ἡ Παναγία ἔγινε «ὁ βασιλικὸς θάλαμος, ἐν ᾧ τὸ παράδοξον τῆς ἀπορρήτου ἐνώσεως, τῶν συνελθουσῶν ἐπὶ Χριστοῦ φύσεων, ἐτελεσιουργήθη μυστήριον». Ἡ θεία φύσις προσέλαβε στὴ μήτρα τῆς Θεοτόκου τὴν ἀνθρωπίνην φύση καί, ἔτσι, ἐγεννήθη, ἐξ αὐτῆς, ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς Χριστός. Ἐγινε, μὲ τὸν τρόπο αὐτό, ἡ Θεοτόκος «αἰτία τῆς τῶν πάντων θεώσεως», «ἡ κλίμαξ δι' ἧς κατέβη ὁ Θεός», «ἡ γέφυρα ἡ μετάγουσα τοὺς ἐκ γῆς πρὸς οὐρανόν».

Πάμπολλες εἶναι οἱ ἡμέρες τοῦ ἔτους, πὺ ἀφιερώθηκαν πρὸς τιμὴ συγκεκριμένων σταθμῶν τῆς ζωῆς τῆς Θεοτόκου: Τιμοῦμε τὴ Γέννηση, τὰ Εἰσόδια, τὸν Εὐαγγελισμό, τὴν Κοίμησή της. Τελοῦμε σύναξη πρὸς τιμὴ της καὶ τὴν ἐπομένη τῶν Χριστουγέννων. Ἐχουμε, ἀκόμη, καὶ μέρες πρὸς τιμὴ θεομητορικῶν ἀμφίων, ὅπως εἶναι ἡ ἁγία Ζώνη καὶ ἡ τίμια Ἐσθήτα της. Ὑπάρχουν καὶ τοπικὲς ἑορτές, κατὰ τὲς ὁποῖες, τιμῶνται καὶ θαυματουργὲς εἰκόνες της.

Στὴν Παναγία εἶναι ἀφιερωμένο καὶ τὸ Σάββατο τῆς Ε' Ἑβδομάδος τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, γνωστὸ καὶ ὡς Σάββατο τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου. Σ' αὐτὸ ψάλλεται ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος, εἴτε σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴ θεία λειτουργία, εἴτε τὸ ἑσπέρας τῆς Παρασκευῆς, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸ μικρὸ Ἀπόδειπνο. Μὰ καὶ στὲς τέσσερις πρῶτες Παρασκευὲς τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ψάλλεται τμηματικὰ ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος, μὲ τὸ ὄνομα «Ἀκολουθία τῶν Χαιρετισμῶν».

Ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος πρὸς τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο εἶναι ἡ ἀκολουθία, πὺ ἀγαπήθηκε περισσότερο ἀπὸ ὁποιαδήποτε ἄλλη ἀκολουθία στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς κληρικοὺς καὶ μοναχοὺς, πολλοὶ λαϊκοί, εὐσεβεῖς Χριστιανοί, τελοῦν καθημερινά, στὴν προσωπικὴ τους προσευχή, τὴν ἀκολουθία τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου.

Οἱ 24 Οἴκοι τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου ἀποτελοῦσαν τὸ «Κοντάκιον» εἰς τὴν ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου. Τὰ Κοντάκια ἀντικαταστάθηκαν ἐνωρὶς ἀπὸ τοὺς «Κανόνες», οἱ ὁποῖοι ἀγαπήθηκαν πῶς πολὺ ἀπὸ τὸν λαό, γι' αὐτὸ καὶ τὰ περισσότερα Κοντάκια χάθηκαν. Τὸ μόνο Κοντάκιο πὺ διασώθηκε πλήρες εἶναι ὁ

Ἀκάθιστος Ὑμνος, λόγω τῆς συχνῆς χρήσης του ἀπὸ τοὺς πιστοὺς.

Γιὰ πρώτη φορὰ ἐψάλη ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἀκολουθία τῆς ἐορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τὸ 626 μ.Χ., μὲ ἀφορμὴ τὴ διάσωση τῆς Κωνσταντινούπολης ἀπὸ τὴν πολιορκία τῶν Ἀβάρων. Ὁ αὐτοκράτορας Ἡράκλειος (610-641) ἀπουσίαζε μὲ τὸν στρατό, πολεμώντας τοὺς Πέρσες, καὶ οἱ λίγοι ὑπερασπιστὲς τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων, ἐνθαρρυνόμενοι καὶ ἀπὸ τὸν Πατριάρχη Σέργιο Α΄ (610-638), προσέτρεξαν στὴν προστασία τῆς Θεοτόκου. Καί, πράγματι, οἱ θερμὲς προσευχὲς τοῦ λαοῦ εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐπέμβαση τῆς Ὑπερμάχου Στρατηγοῦ, ἡ ὁποία μὲ μίαν πρωτοφανῆ ἀνεμοθύελλα βύθισε τὰ πλοῖα τῶν Ἀβάρων καὶ ἔλυσε τὴν πολιορκία τῆς Θεοφρουρήτου Πόλεως.

Εἰς ἐκδήλωση εὐχαριστίας, οἱ πιστοὶ συναθροίστηκαν, τότε, στὴν Παναγία τῶν Βλαχερνῶν καὶ σὲ ὄλονύκτια ἀκολουθία ἐψάλη ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος. Ἡ παράδοση ἀναφέρει ὅτι ἐκεῖνο τὸ βράδυ εἶχε συντεθεῖ καὶ ψαλεῖ γιὰ πρώτη φορὰ ὁ γνωστὸς ὕμνος «Τῆ ὑπερμάχῳ στρατηγῶ τὰ νικητήρια...».

Πέρασαν 1400 χρόνια ἀπὸ τότε. Καὶ ἡ Ἐκκλησία δὲν ἔπαυσε νὰ ψάλλει μὲ ἰδιαίτερη εὐλάβεια καὶ σεβασμὸ τὸν Ἀκάθιστο Ὑμνο πρὸς τὴν Θεοτόκο, παρὰ τὶς δυσκολίες καὶ τὶς ἀνατροπὲς τῆς ἱστορίας, τόσο γιὰ τὴν Κωνσταντινούπολη, ὅσο καὶ γιὰ πολλὰς ἄλλες Χριστιανικὲς πόλεις.

Παρ' ὄλο πὸ τὸ γεγονὸς τῆς διάσωσης τῆς Κωνσταντινούπολης ἀπὸ τοὺς Ἀβάρους, πὸ οὐσιαστικὰ ἐπέβαλε τὴν ἀκολουθία αὐτὴ στὴν Ἐκκλησία, δὲν ἔγινε τὴν περίοδο τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ἀλλὰ μέσα στὸν Αὐγούστο, ἐν τούτοις καθιερώθηκε ἡ τέλεσή της μέσα στὴν περίοδο αὐτὴ γιὰ δύο λόγους. Πρῶτον, στὴ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ ἐμπίπτει πάντα ἡ μεγάλη γιορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Κι ἐπειδὴ ὁ πένθιμος χαρακτῆρας τῶν ἡμερῶν δὲν ἐπιτρέπει τὴν ὑπαρξη προεορτίων καὶ μεθεόρτων, ὅπως συμβαίνει μὲ κάθε μεγάλη γιορτὴ τῆς Ἐκκλησίας μας, τοποθετήθηκε ἡ ἀκολουθία αὐτὴ κάθε Παρασκευὴ τῆς Τεσσαρακοστῆς γιὰ νὰ ἔχει αὐτὸν τὸν ρόλο. Καὶ δεύτερον, ζητοῦμε τὴ βοήθεια τῆς Θεοτόκου πὸ εἶναι ἡ «σκέπη τοῦ κόσμου» πλατύτερη ἀπὸ ἐκείνη τὴ νεφέλη πὸ σκίαζε τὸν ἀρχαῖο Ἰσραὴλ μέσα στὴν ἔρημο, νὰ ἔρχεται ἀρωγὸς στὸν ἀνάντη ἀγῶνα μας πρὸς τὸν σταυρὸ καὶ τὴν ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἀκολουθία τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου ἔχει πανηγυρικὸ χαρακτῆρα καὶ διαφέρει ἀπὸ τὸν πένθιμο χαρακτῆρα τῶν ἄλλων ἀκολουθιῶν τῆς Μεγάλῃς Τεσσαρακοστῆς. Μοιάζει, θὰ λέγαμε, μὲ ὄση χαρᾶς μέσα στὴν τραχεῖαν ἔρημο τῶν ἀγώνων τῆς Μεγάλῃς Τεσσαρακοστῆς. Μιὰ ὄση πὸ ξεκουράζει τοὺς πιστοὺς καὶ τοὺς ἐνδυναμώνει πρὸς συνέχιση τοῦ ἀγῶνα.

Στὴν Θεοτόκο προστρέχουμε καθημερινὰ καὶ ζητοῦμε νὰ μᾶς προστατεύει «ἐκ παντοίων κινδύνων». Αὐτὴ ἔχει τὴ δύναμη νὰ ἐκπληρώνει τὶς αἰτήσεις μας καὶ νὰ

καταλαβαίνει τὸν πόνο μας καὶ κάθε μας δυσκολία καὶ θλίψη. Νὰ μὴν ξεχνᾶμε ὅτι στὴ γῆ πέρασε ὅλες τὶς θλίψεις τοῦ κόσμου. Ἔνωσε καὶ τὴν ὀρφάνια, καὶ τὴν προσφυγοποίηση στὴν Αἴγυπτο, μὰ καὶ τὴν ὑποδούλωση τῆς πατρίδας τῆς στοὺς Ρωμαίους. Ἐζήσε, ἀκόμη, τοὺς κατατρεγμοὺς τοῦ Υἱοῦ τῆς καὶ τὸν μεγαλύτερο πόνο ποὺ μπορεῖ νὰ νιώσει ἄνθρωπος. Εἶδε τὸν θάνατο τοῦ Υἱοῦ τῆς. Γι' αὐτὸ καὶ μπορεῖ νὰ μᾶς καταλάβει. Μπορεῖ, ὅμως, καὶ νὰ μᾶς βοηθήσει ὡς Μητέρα τοῦ Θεοῦ, γιατί τὰ πάντα δύναται καὶ οὐδέποτε ξεχνᾶ τὸν λαό τῆς. Ἡ ἀπέραντη ἀγάπη τῆς Παναγίας ἐξακολουθεῖ νὰ ἐκδηλώνεται καὶ σήμερα ἀπὸ τὸν Οὐρανό. Σὲ ποιῶ τὴν προσευχὴ ἡ Παναμώμητος δὲν ἔγινε τὸ πυρίμορφον ὄχημα γιὰ νὰ φτάσει αὐτὴ μπροστὰ στὸν θρόνο τοῦ Παντοδυνάμου Θεοῦ;

Ὅχι μόνο ὁ κάθε πιστὸς ξεχωριστά, ἀλλὰ ὁλόκληρο τὸ εὐσεβὲς ἔθνος μας μπορεῖ νὰ διακηρύττει πῶς ἀπὸ «ἡμερῶν ἀρχαίων» ἡ Παναγία ὑπῆρξε γι' αὐτὸ «ὁ πύρινος στῦλος» ποὺ τὸ ὀδηγοῦσε διὰ μέσου τῶν μελανῶν ἐθνικῶν καταιγίδων, καὶ νεφέλη φωτεινὴ καὶ προστατευτικὴ ποὺ τὸ ἐπεσκίαζεν «ἐν κινδύνους καὶ θλίψεσιν». Εἶναι γι' αὐτὸ ποὺ ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος καθιερώθηκε νὰ ψάλλεται καὶ ὡς ὕμνος εὐχαριστήριος πρὸς τὴν Θεοτόκο, ὄχι μόνο στὶς Βλαχέρνες ἢ στὶς Ἐκκλησίαι τῆς Κωνσταντινούπολης, ἀλλὰ καὶ σὲ ὅλους τοὺς ὀρθόδοξους ναοὺς. Ὅχι, βέβαια, μόνο γιατί ἡ Παναγία μᾶς προστατεύει ἀπὸ τοὺς ὀρατοὺς ἐχθροὺς, ἀλλὰ καὶ γιατί μᾶς προστατεύει ἀπὸ τοὺς ἀοράτους ἐχθροὺς. «Χαῖρε», τῆς ἀπευθύνουμε, «ἀοράτων ἐχθρῶν ἀμυντήριον».

Μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς συμπληρώσεως 1400 ἐτῶν ἀπὸ τὴν πρώτη φορὰ ποὺ ἐψάλη ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος ἀφιερώνουμε τὸ παρὸν τεῦχος τοῦ Περιοδικοῦ «Παρέμβαση Ἐκκλησιαστικὴ» στὸν ἐξαίσιον αὐτὸ Ὑμνον. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ὅσα εἰσαγωγικὰ καὶ περιληπτικὰ ἔθιξα θὰ ἀναλυθοῦν λεπτομερῶς ἀπὸ θεολόγους, κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς στὰ κείμενα τοῦ ἀφιερώματος. Οἱ ἀναγνῶστες τοῦ Περιοδικοῦ μελετώντας τα θὰ μποροῦν νὰ κατανοήσουν τόσο τὸν σημαίνοντα ρόλο τῆς Παναγίας στὸ ἔργο τῆς σωτηρίας μας, ὅσο καὶ τὸ ὑψηλὸ θεολογικὸ περιεχόμενον καὶ τὴ σπουδαιότητα τοῦ Ὑμνου αὐτοῦ στὴ λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας μας. Παράλληλα, δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε τὸν κίνδυνον ποὺ διατρέχει ἡ κατεχόμενη μας Πατρίδα, ἐδῶ καὶ πενήνταδύο χρόνια, καὶ νὰ ἐναποθέτουμε τὶς ἐλπίδες μας στὴν Θεοτόκο, τὴν Ὑπέρμαχο Στρατηγὸ τοῦ γένους τῶν Χριστιανῶν, γιὰ νὰ μᾶς λυτρώσει «ἐκ βαρβαρικῆς ἀλώσεως καὶ πάσης ἄλλης πληγῆς».

***Τὸ κείμενο δημοσιεύθηκε στο Περιοδικό "Παρέμβαση Εκκλησιαστική", τεύχος 63 (Ιανουάριος - Απρίλιος 2026), σελ. 244-249.**